

**PROGRAM POMOCY SPOŁECZNEJ
MIASTA CIESZYNA
NA LATA 2007 - 2013**

Rozdział I - OPIS PROGRAMU

Gmina jako wspólnota mieszkańców ma obowiązek stworzyć równe szanse wszystkim ludziom zamieszkującym na jej terenie. Z różnych względów wiele osób nie może lub nie potrafi stworzyć dla siebie warunków zapewniających im godne życie.

Pojęcie pracy socjalnej wiąże się z celową i zorganizowaną pomocą współczesnych społeczeństw swoim niewydolnym ekonomicznie, społecznie i fizycznie członkom. Proces ten zakłada aktywne współuczestnictwo wszystkich podmiotów, nakierowane na:

- 1) realizację celów określonych jako pomaganie w osobistym i społecznym usamodzielnieniu się członkom społeczności potrzebującym tej pomocy;
- 2) rozwój kadry i jej zawodowych kwalifikacji koniecznych do wykonywania tej pracy;
- 3) odbiorców, którymi są poszczególne osoby, grupy czy społeczności.

Sukcesywnie następuje przeformułowanie roli i zadań pomocy społecznej, a także sposobów realizacji świadczonej pomocy. W ostatnim czasie znacznie wzrosła rola partnerów społecznych: organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, wolontariuszy. Nowe formy pracy wymuszają od realizatorów pomocy społecznej nowej wiedzy i umiejętności, dlatego należy podjąć działania nakierowane na podniesienie ich kwalifikacji.

Program zakłada dążenie do profesjonalizmu, mające na celu poprawę warunków życia jednostki i społeczności. Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną, zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki, powoduje konieczność:

- 1) rozwijania zintegrowanego systemu działań i innowacyjnych form pomocy;
- 2) systematycznego diagnozowania problemów społecznych;
- 3) profesjonalnego i sprawnego działania służb społecznych;
- 4) udostępnienia społecznych środków i zasobów;
- 5) tworzenia warunków do współuczestnictwa odbiorców pomocy w procesie ich kształtowania.

Założenia Programu oparte są o cztery kierunki oddziaływania:

- 1) działania profilaktyczne;
- 2) działania edukacyjne;
- 3) działania kompensacyjne;
- 4) działania korekcyjno - wspierające.

Program w swoich założeniach scala już istniejące i funkcjonujące programy, stwarza możliwość nowych rozwiązań i wymusza ściślejszą współpracę i koordynację działań.

Odbiorcami Programu są w szczególności osoby i rodziny, potrzebujące pomocy z powodu:

- 1) bezrobocia, w tym o charakterze długotrwałym;
- 2) trudności w pozyskaniu mieszkania;
- 3) ubóstwa;
- 4) problemów wychowawczych z dziećmi;

- 5) uzależnień;
- 6) bezradności (życiowej, społecznej, rodzinnej);
- 7) niepełnosprawności;
- 8) długotrwałej choroby;
- 9) starości;
- 10) przemocy fizycznej i psychicznej;
- 11) sieroctwa społecznego;
- 12) samotnego rodzicielstwa;
- 13) konfliktów wewnątrz rodziny spowodowanych rozwodem i roszczeniami materialnymi.

Materiałem wyjściowym do opracowania Programu były:

- 1) ilościowa analiza problemów społecznych za lata 2004 - 2005;
- 2) materiał zebrany z wykorzystaniem analizy słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń podczas warsztatów strategicznych zorganizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, w których udział wzięły osoby reprezentujące instytucje i organizacje pozarządowe działające w obszarze polityki społecznej;
- 3) wieloletnie doświadczenia służb społecznych;
- 4) dane będące w dyspozycji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, uzyskane w toku jego bieżącej działalności.

2. Cel główny (misja):

Stworzenie wszystkim mieszkańcom Cieszyna warunków do aktywnego udziału w życiu społeczności lokalnej na miarę potrzeb i możliwości.

3. Cele operacyjne:

- 1) Utrzymanie i rozwój spójnego systemu współpracy instytucji i organizacji;
- 2) Organizacja i realizacja systemowych i profesjonalnych rozwiązań problemów społecznych w poszczególnych obszarach działań społecznych;
- 3) Aktywizacja środowisk i osób marginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym do podejmowania użytecznych ról i funkcji społeczno - zawodowych;
- 4) Edukacja społeczna;
- 5) Inspirowanie społeczności lokalnej do rozwiązywania ważnych problemów społecznych - rozwój wolontariatu;
- 6) Podnoszenie poziomu i doskonalenie sprawności funkcjonowania pomocy społecznej, w tym rozwój kwalifikacji i kompetencji kadry pomocy społecznej;
- 7) Wspieranie i promocja modelowych metod działania w zakresie radzenia sobie z problemem marginalizacji i wykluczenia społecznego.

4. Odbiorcy programu:

- 1) Bezpośredni - osoby korzystające z pomocy społecznej, mieszkańcy Cieszyna;
- 2) Pośredni - jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe, osoby prawne i fizyczne realizujące zadania pomocy społecznej.

5. Realizatorzy Programu:

Jednostką odpowiedzialną za koordynację Programu oraz bezpośrednią realizację części jego zadań jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który współpracuje w tym zakresie, na zasadach partnerstwa, z administracją rządową, innymi jednostkami organizacyjnymi samorządu gminy, powiatu i województwa, przedstawicielami sektora prywatnego, osobami fizycznymi oraz organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej.

Rozdział II - BEZROBOCIE

1. Stan prawny:

Zadania w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej określa ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (DZ.U.04.99.1001).

Zadania realizowane są przez publiczne, pozarządowe i prywatne instytucje rynku pracy:

- 1) powiatowe i wojewódzkie służby zatrudnienia;
- 2) Ochotnicze Hufce Pracy;
- 3) agencje zatrudnienia;
- 4) instytucje szkoleniowe;
- 5) instytucje dialogu społecznego;
- 6) instytucje partnerstwa lokalnego.

Publiczne służby zatrudnienia mogą zlecać jednostkom samorządu terytorialnego, organizacjom pozarządowym, instytucjom szkoleniowym, organizacjom związków zawodowych, organizacjom pracodawców oraz agencjom zatrudnienia niektóre zadania określone w ustawie.

Do zadań własnych gminy w tym obszarze, określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U.04.64.593 z późn. zm.) należy:

- 1) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach;
- 2) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- 3) praca socjalna prowadzona z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności;
- 4) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy.

2. Cele operacyjne:

- 1) Poszerzanie struktury wspierającej działania osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy;
- 2) Przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia;
- 3) Dążenie do wyrównywania szans różnych grup społecznych na rynku pracy ze szczególnym uwzględnieniem osób wykluczonych społecznie.

3. Zadania do realizacji:

- 1) Zadania własne gminy:
  - a) Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach;
  - b) Redukowanie psychospołecznych skutków bezrobocia:
    - praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych we współpracy z psychologami, doradcami zawodowymi, prawnikami.
  - c) Wspieranie osób bezrobotnych w podejmowaniu samozatrudnienia poprzez wypłacanie zasiłków na ekonomiczne usamodzielnienie.
- 2) Współpraca z samorządami innych szczebli oraz podmiotami innych sektorów życia publicznego w zakresie realizacji ich zadań:
  - a) Ścisła współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy i innymi podmiotami działającymi w zakresie łagodzenia skutków bezrobocia, zatrudnienia oraz aktywizacji zawodowej osób poszukujących pracy;
  - b) Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie redukcji skutków psychospołecznych bezrobocia:
    - inspirowania, promowania i organizowania działań służących nabywaniu i podnoszeniu kwalifikacji,
    - rozwijania i wspierania różnych form zatrudnienia socjalnego,
    - uruchomienia grup wsparcia koleżeńskiego,
    - aktywizacji zawodowej.
  - c) Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie inicjowania i wspierania systemowych rozwiązań umożliwiających podjęcie pracy:
    - tworzenia spółdzielni socjalnych,
    - samozatrudnienia.
  - d) Wspieranie Powiatowego Urzędu Pracy w organizowaniu pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy, w tym udostępnianie prasy z ofertami pracy, pomoc w przygotowywaniu dokumentów aplikacyjnych, bezpłatne udostępnianie telefonu do przeprowadzania rozmów z pracodawcami, doradztwo;
  - e) Wspieranie Gminnego Centrum Informacji oferującego naukę autoprezentacji, dostęp do internetu, prasę i informację o ewentualnych miejscach pracy, naukę pisania i gromadzenia dokumentów (CV, itp.), naukę pracy na komputerze (organizacja cyklicznych kursów);
  - f) Udział w partnerstwach (krajowych i międzynarodowych) na rzecz aktywizacji lokalnego rynku pracy;
  - g) Współudział w realizacji programów przeciwdziałania bezrobociu w ramach funduszy strukturalnych.

4. Odbiorcy bezpośredni:

- 1) Osoby bezrobotne;
- 2) Osoby poszukujące pracy;
- 3) Uczniowie szkół średnich i zawodowych;
- 4) Studenci;
- 5) Osoby zagrożone utratą pracy.

5. Partnerzy:

- 1) Powiatowy Urząd Pracy;

- 2) Inne instytucje rynku pracy;
- 3) Organizacje pozarządowe;
- 4) Kościoły i związki wyznaniowe;
- 5) Szkoły (w tym szkoły wyższe);
- 6) Przedsiębiorcy;
- 7) Jednostki organizacyjne gminy.

Rozdział III - BEZDOMNOŚĆ I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

1. Stan prawny:

Za realizację zadań w zakresie rozwiązywania problemów bezdomności, w największym stopniu odpowiedzialna jest gmina.

Do zadań własnych gminy związanych z problemem bezdomności należy, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej:

- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- praca socjalna prowadzona z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności;
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy.

Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku (Dz.U.01.71.733 z późn. zm.) o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy, zobowiązuje gminy do wydzielenia części lokali, z zasobu mieszkaniowego, i przeznaczenia na wynajem jako lokale socjalne, co również przyczynia się do ograniczania zjawiska pozostawania ludzi bez dachu nad głową.

2. Cele operacyjne:

- 1) Ograniczenie zjawiska bezdomności i zapobieganie jego powstawaniu;
- 2) Wspieranie i promocja modelowych rozwiązań w zakresie radzenia sobie z problemem marginalizacji i wykluczenia społecznego wynikającym z bezdomności;
- 3) Współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i osobami zainteresowanymi zapobieganiem degradacji społecznej członków społeczności lokalnej;
- 4) Aktywizacja środowisk i osób wykluczonych społecznie do podejmowania użytecznych ról i funkcji społeczno - zawodowych;
- 5) Wspieranie inicjatyw mających na celu powstawanie i rozwój infrastruktury edukacyjnej dla osób i grup marginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 6) Rozwój infrastruktury mieszkaniowej i taniego budownictwa mieszkaniowego;
- 7) Wspieranie inicjatyw na rzecz kobiet bezdomnych i zagrożonych bezdomnością;
- 8) Wspieranie rozwoju przedsięwzięć w obszarze ekonomii społecznej.

3. Zadania do realizacji:

- 1) Zadania własne gminy:
  - a) Rozwijanie i promocja nowatorskiego Programu wychodzenia z bezdomności realizowanego w strategicznym partnerstwie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Stowarzyszenia Pomocy Wzajemnej "Być Razem", w oparciu o wspólnotowe domy dla bezdomnych, przy wykorzystaniu kontraktów socjalnych - "indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności" oraz "indywidualnych programów edukacji socjalnej";
  - b) Wspieranie nowych inicjatyw na rzecz osób zagrożonych bezdomnością;
  - c) Rozbudowa zintegrowanego systemu usług socjalnych dla osób wykluczonych społecznie, świadczonych przez podmioty publiczne i pozarządowe, obejmującego:
    - udzielanie schronienia,
    - pomoc psychologiczno - terapeutyczną,
    - tworzenie miejsc edukacji socjalnej,
    - pomoc prawną,
  - d) Wspieranie organizacji pozarządowych w tworzeniu i prowadzeniu placówek socjalno - edukacyjnych, punktów konsultacyjno - interwencyjnych.
  - e) Budowa mieszkań socjalnych.
  - f) Tworzenie mieszkań socjalnych monitorowanych dla osób bezdomnych znajdujących się w procesie wychodzenia z bezdomności, w tym mieszkań remontowanych przez te osoby.
- 2) Współpraca z samorządami innych szczebli oraz podmiotami innych sektorów życia publicznego w zakresie realizacji ich zadań:
  - a) Inicjowanie i wspieranie działań na rzecz taniego budownictwa mieszkaniowego;

4. Odbiorcy bezpośredni:

- 1) Osoby bezdomne;
- 2) Osoby zagrożone bezdomnością;
- 3) Osoby wykluczone społecznie.

5. Partnerzy:

- 1) Organizacje pozarządowe;
- 2) Kościoły, związki wyznaniowe;
- 3) Osoby fizyczne podejmujące inicjatywy na rzecz osób bezdomnych;
- 4) Zakład Budynków Miejskich Sp. z o.o.;
- 5) Spółdzielnie mieszkaniowe;
- 6) Osoby bezdomne i zagrożone bezdomnością;
- 7) Policja.

Rozdział IV - NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

1. Stan prawny:

Za realizację systemowych form wsparcia dla osób niepełnosprawnych w największej mierze odpowiedzialny jest samorząd powiatowy. Zadania gminy koncentrują się na bezpośredniej pomocy niepełnosprawnym, obejmującej zasiłki z ustawy o pomocy społecznej, pracę socjalną oraz prowadzenie ośrodków wsparcia i środowiskowych domów samopomocy o zasięgu gminnym.

Zadania na rzecz osób niepełnosprawnych określone są w kilku ustawach.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (DZ.U 97.123.776 z późn. zm.) określa zadania, których wykonywanie należy do administracji rządowej oraz administracji samorządowej - na szczeblu województwa i powiatu.

Zadania gminy w tym obszarze zawarte są w ustawie o pomocy społecznej i należy do nich:

- prowadzenie i zapewnienie miejsc w ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- praca socjalna prowadzona z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności;
- prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 94.111.535 z późn. zm.) nakłada na jednostki organizacyjne i inne podmioty działające na podstawie ustawy o pomocy społecznej, w porozumieniu z zakładami psychiatrycznej opieki zdrowotnej, zadanie polegające na organizowaniu na obszarze swojego działania oparcia społecznego dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz w sprawach bytowych.

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 prawo budowlane (Dz.U.06.156.1118) określa, iż obiekty budowlane powinny posiadać niezbędne warunki umożliwiające osobom niepełnosprawnym, w szczególności poruszającym się na wózkach inwalidzkich, korzystanie z nich. Za wykonanie przepisów odpowiedzialni są zawsze właściciele budynków.

Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Dz.U.04.256.2572 z późn. zm.) zobowiązuje jednostki samorządu terytorialnego właściwe ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, do których zadań własnych należy prowadzenie przedszkoli lub szkół, do zapewnienia odpowiedniej formy kształcenia dziecku niepełnosprawnemu w przedszkolu specjalnym, albo w przedszkolu, szkole podstawowej lub gimnazjum, ogólnodostępnych lub integracyjnych.

2. Cele operacyjne:

- 1) Tworzenie w Cieszynie osobom niepełnosprawnym takich warunków, aby mogły aktywnie uczestniczyć w życiu społeczności lokalnej na miarę swoich możliwości i potrzeb, a osobom pełnosprawnym pozwalały traktować niepełnosprawnych z należną im godnością;
- 2) Wspieranie odpowiednich podmiotów w tworzeniu warunków do zachowania samodzielności i niezależności osób niepełnosprawnych poprzez rozwój kompleksowego systemu usług specjalistycznych i rehabilitacyjnych;
- 3) Rozwój systemu edukacji dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin oraz szeroko zakrojonych akcji edukacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej;
- 4) Wspieranie i inicjowanie działań w zakresie likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych.

3. Zadania do realizacji:

- 1) Zadania własne gminy:
  - a) Organizowanie i wspieranie dziennych i całodobowych placówek wsparcia dla osób niepełnosprawnych, a w szczególności:
    - wspieranie środowiskowych domów samopomocy,
    - organizowanie placówek krótkotrwałego pobytu;
  - b) Tworzenie i umacnianie już istniejących form oparcia i pomocy w środowisku domowym i lokalnym:
    - usługi specjalistyczne dla osób niepełnosprawnych,
    - organizacja mieszkań chronionych,
    - wspieranie środowiskowych klubów samopomocy;
  - c) Zwiększanie dostępu osobom niepełnosprawnym do edukacji i rozwój systemu oświaty:
    - systematyczne przystosowywanie budynków gminnych przedszkoli i szkół (likwidacja barier architektonicznych),
    - zatrudnianie i szkolenie fachowej kadry do pracy w gminnych integracyjnych placówkach oświatowych,
    - tworzenie w miarę potrzeb nowych oddziałów integracyjnych w gminnych szkołach i przedszkolach;
  - d) Wspieranie i inicjowanie zadań związanych z likwidacją barier architektonicznych i komunikacyjnych, polegających między innymi na:
    - stosowaniu różnych sposobów orientacji ułatwiających poruszanie się,
    - systematycznym przystosowywaniu ciągów komunikacyjnych (obniżanie krawężników, platformy wyrównujące poziomy i wykonanie poręczy),
    - systematycznym przystosowywaniu obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych,
    - tworzeniu i oznaczaniu miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych,
    - likwidacji barier w lokalach mieszkalnych będących w zasobach gminy,
    - sukcesywnej wymianie taboru Zakładu Gospodarki Komunalnej na autobusy przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych.
- 2) Współpraca z samorządami innych szczebli oraz podmiotami innych sektorów życia publicznego w zakresie realizacji ich zadań:

- a) Współpraca z samorządem powiatowym w organizowaniu działań zwiększających aktywność zawodową osób niepełnosprawnych, przede wszystkim poprzez:
  - zajęcia warsztatowe dla niepełnosprawnych,
  - zakłady aktywności zawodowej,
  - wspieranie akcji promujących zatrudnianie osób niepełnosprawnych.
- b) Współpraca z samorządem powiatowym, innymi gminami, organizacjami pozarządowymi oraz służbą zdrowia, w organizowaniu i wspieraniu dziennych i całodobowych placówek wsparcia dla osób niepełnosprawnych, w szczególności hospicjum stacjonarnego.
- c) Współdziałanie z organizacjami pozarządowymi w zakresie poprawy dostępności do informacji poprzez:
  - zwiększanie umiejętności korzystania z komputerów przez osoby niepełnosprawne,
  - zwiększanie dostępu do internetu,
  - wydawnictwa informacyjne,
  - prowadzenie punktów informacyjnych dla osób niepełnosprawnych.
- d) Współpraca z samorządem powiatowym w zwiększaniu dostępu osobom niepełnosprawnym do edukacji:
  - systematyczne przystosowywanie budynków przedszkoli i szkół (likwidacja barier architektonicznych),
  - zatrudnianie i szkolenie fachowej kadry do pracy w oświatowych placówkach integracyjnych,
  - inspirowanie do tworzenia oddziałów integracyjnych w szkołach ponadgimnazjalnych,
  - ułatwianie dostępu uczniom niepełnosprawnym do informacji oraz do sprzętu rehabilitacyjnego łagodzącego skutki niepełnosprawności,
  - prowadzenie działań profilaktycznych i rehabilitacyjnych;
- e) Wspieranie samorządu powiatowego i organizacji pozarządowych w tworzeniu programów edukacyjno - integracyjnych dla dorosłych.
- f) Wspieranie działalności organizacji pozarządowych działających w imieniu i na rzecz osób niepełnosprawnych.

4. Odbiorcy bezpośredni:

- 1) Osoby niepełnosprawne ze szczególnym uwzględnieniem dzieci;
- 2) Członkowie rodzin i opiekunowie osób niepełnosprawnych;
- 3) Osoby długotrwale chore;
- 4) Osoby pełnosprawne.

5. Partnerzy:

- 1) Organizacje pozarządowe;
- 2) Kościoły i związki wyznaniowe;
- 3) Szkoły i przedszkola, w szczególności integracyjne;
- 4) Jednostki organizacyjne gminy.

Rozdział V - STAROŚĆ

1. Stan prawny:

Prowadzenie działań na rzecz ludzi w podeszłym wieku zostało przez ustawodawcę rozłożone na wszystkie szczeble samorządu - wojewódzki (nadzór nad domami pomocy społecznej), powiatowy (domy pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym) oraz gminny.

Zadania gminy na rzecz osób w wieku podeszłym określa ustawa o pomocy społecznej i należą do nich:

- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu, w tym w domach ponadgminnych;
- praca socjalna prowadzona z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

2. Cele operacyjne:

- 1) Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu ludzi starych;
- 2) Poszerzenie i poprawa świadczonych usług;
- 3) Podnoszenie świadomości społeczeństwa o potrzebach i problemach ludzi starych;
- 4) Aktywizacja społeczności lokalnej na rzecz ludzi starych.

3. Zadania do realizacji

- 1) Zadania własne gminy:
  - a) Rozbudowa systemu pomocy osobom starym w ich środowisku zamieszkania:
    - usługi opiekuńcze świadczone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
    - usługi opiekuńcze świadczone przez organizacje pozarządowe i osoby prywatne,
    - stworzenie bazy danych o osobach i placówkach świadczących usługi opiekuńcze i pielęgniarstwo,
    - wspieranie programów wolontariackich.
  - b) Prowadzenie Domu Spokojnej Starości.
  - c) Organizacja i prowadzenie dziennych ośrodków wsparcia, w tym klubów, świetlic dla osób starszych.
  - d) Wspieranie i promowanie akcji służących podnoszeniu świadomości społeczeństwa o potrzebach i problemach ludzi starych.
- 2) Współpraca z samorządami innych szczebli oraz podmiotami innych sektorów życia publicznego w zakresie realizacji ich zadań:
  - a) Współpraca z powiatowymi domami pomocy społecznej i zakładami opiekuńczo - leczniczymi;
  - b) Szerzenie idei i pomoc w organizowaniu:

- rodzinnych domów pomocy,
- pomocy sąsiedzkiej;
- c) Współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, kościołami, związkami wyznaniowymi, które prowadzą działania na rzecz ludzi starych.

4. Odbiorcy bezpośredni:

- 1) Osoby w wieku poprodukcyjnym.

5. Partnerzy:

- 1) Jednostki organizacyjne gminy (szczególnie Dom Spokojnej Starości);
- 2) Inne domy pomocy społecznej i zakłady opieki zdrowotnej;
- 3) Organizacje pozarządowe;
- 4) Kościoły i związki wyznaniowe;
- 5) Policja.

Rozdział VI - PROBLEMY OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE

1. Stan prawny:

Ustawa o pomocy społecznej nakłada obowiązek realizacji istotnych zadań w obszarze rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych, zarówno na samorząd gminny, jak i powiatowy. Do zadań powiatu należy przede wszystkim tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie oraz prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego, o zasięgu ponadgminnym.

Zadania gminy w zakresie rozwiązywania problemów opiekuńczo - wychowawczych określa ustawa o pomocy społecznej i należy do nich:

- tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad rodziną;
- prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego, o zasięgu gminnym
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki (w tym domów o zasięgu gminnym, dla samotnych matek z dziećmi);
- praca socjalna prowadzona z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

2. Cele operacyjne:

- 1) Promowanie rodziny jako wartości;
- 2) Wspieranie i usprawnianie systemu wsparcia dla rodziny: psychologicznego, prawnego, socjalnego.

3. Zadania do realizacji:

- 1) Zadania własne gminy:
  - a) Opracowanie i wdrażanie programów pracy z rodziną mających na celu zminimalizowanie przyczyn dysfunkcji, uwzględniających zmianę modelu pracy z kompensacyjnego na stymulujący i wspierający;

- b) Doskonalenie metod i technik pracy socjalnej z rodziną;
  - c) Pomoc w wyrównywaniu szans edukacyjnych i społecznych dzieci i dorosłych:
    - przygotowanie i prowadzenie kursów podnoszących kwalifikacje osób pomagających,
    - realizacja programów rządowych i lokalnych na rzecz rodziny;
  - d) Wspieranie działalności ośrodków wsparcia o zasięgu gminnym, oferujących pomoc samotnym matkom.
- 2) Współpraca z samorządami innych szczebli oraz podmiotami innych sektorów życia publicznego w zakresie realizacji ich zadań:
- a) Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rodziny;
  - b) Współpraca z różnymi podmiotami w wyrównywaniu szans edukacyjnych i społecznych dzieci i dorosłych:
    - współdziałanie w realizacji programów wolontariackich przez organizacje pozarządowe,
    - organizacja douczania,
    - wspieranie podmiotów prowadzących placówki opiekuńczo - wychowawcze wsparcia dziennego oraz organizujących wypoczynki letni i zimowy.

4. Odbiorcy bezpośredni:

- 1) rodziny mieszkające na terenie gminy Cieszyn.

5. Partnerzy:

- 1) Sąd Rejonowy (kuratorzy ds. rodziny i nieletnich);
- 2) Placówki oświatowe (pedagodzy);
- 3) Placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- 4) Organizacje pozarządowe;
- 5) Kościoły, związki wyznaniowe;
- 6) Jednostki organizacyjne gminy.

Rozdział VII - SIEROCTWO SPOŁECZNE

1. Stan prawny:

Najistotniejsze zadania w zakresie łagodzenia skutków sieroctwa społecznego i przeciwdziałania jego powstawaniu, nałożono na samorząd powiatowy (rodziny zastępcze, całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, pomoc finansowa dla osób opuszczających tego typu placówki).

Zadania gminy w zakresie organizowania pomocy dzieciom, całkowicie i częściowo pozbawionym opieki rodziców określa ustawa o pomocy społecznej i należy do nich:

- prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo - wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych;
- praca socjalna prowadzona z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością

lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

2. Cele operacyjne:

- 1) Wspieranie rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich obowiązków;
- 2) Zorganizowanie na terenie gminy systemu oparcia społecznego dla dzieci opuszczających placówki opiekuńczo - wychowawcze.

3. Zadania do realizacji:

- 1) Zadania własne gminy:
  - a) Opracowanie programu współpracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, organizacjami pozarządowymi oraz placówkami opiekuńczo - wychowawczymi (rodzinami zastępczymi);
  - b) Opracowanie systemu pracy z rodziną biologiczną dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych;
- 2) Współpraca z samorządami innych szczebli oraz podmiotami innych sektorów życia publicznego w zakresie realizacji ich zadań:
  - a) Wspieranie samorządu powiatowego w tworzeniu systemu adaptacji do samodzielnego życia dla wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo - wychowawcze, w tym:
    - tworzenie mieszkań chronionych,
    - organizowanie pomocy edukacyjno-terapeutycznej.

4. Odbiorcy bezpośredni:

- 1) Dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i kadra tych placówek;
- 2) Dzieci opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- 3) Rodziny biologiczne dzieci przebywających w placówkach.

5. Partnerzy:

- 1) Organizacje pozarządowe;
- 2) Kościoły i związki wyznaniowe;
- 3) Rodziny zastępcze;
- 4) Domy Dziecka;
- 5) Zakład Budynków Miejskich Sp. z o.o.;
- 6) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Rozdział VIII - PRZEMOC W RODZINIE

1. Stan prawny:

Podział zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i likwidowania jej skutków został dokonany w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.05.180.1493) oraz w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, przy czym do zadań powiatu w tym zakresie należy przede wszystkim:

- tworzenie i prowadzenie ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;

- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Do zadań gminy należy w szczególności:

- tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.

2. Cele operacyjne:

- 1) Utrzymanie i rozwój gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 2) Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 3) Udzielanie pomocy ośrodkom wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

3. Zadania do realizacji:

- 1) Zadania własne gminy:
  - a) Rozwijanie i wspieranie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie z uwzględnieniem działań profilaktycznych i edukacyjnych;
  - b) Wzmacnianie lokalnej koalicji wspierającej i inicjującej działania pomocowe na rzecz ofiar, świadków i sprawców przemocy w ramach istniejącej infrastruktury pomocowej;
  - c) Działania informacyjne:
    - popularyzacja idei procedury „Niebieskiej Karty”,
    - prowadzenie akcji informacyjnych;
  - d) Udzielanie pomocy specjalistycznej:
    - prawnej,
    - psychologicznej,
    - socjalnej,
    - telefon zaufania;
  - e) Prowadzenie i wspieranie akcji profilaktycznych i edukacyjnych:
    - środowiskowych (udział w akcjach i kampaniach),
    - szkolenie pracowników służb społecznych;
- 2) Współpraca z samorządami innych szczebli oraz podmiotami innych sektorów życia publicznego w zakresie realizacji ich zadań:
  - a) Wspieranie samorządu powiatowego w udzielaniu pomocy interwencyjnej ofiarom przemocy w rodzinie;
  - b) Współpraca w udzielaniu pomocy specjalistycznej:
    - prawnej,
    - psychologicznej,
    - socjalnej;
  - c) Wspieranie rozwoju ruchów samopomocowych;
  - d) Współpraca z różnymi podmiotami w opracowywaniu i realizacji programów ochrony ofiar przemocy;

- e) Współpraca z ośrodkami wsparcia oferującymi pomoc ofiarom przemocy;
- f) Współdziałanie z innymi gminami powiatu cieszyńskiego w opracowaniu i realizacji powiatowego programu korekcyjno - edukacyjnego pracy ze sprawcami przemocy;
- g) Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w działaniach związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, w tym w tworzeniu powiatowego ośrodka interwencji kryzysowej.

4. Odbiorcy bezpośredni:

- 1) Ofiary przemocy domowej;
- 2) Dzieci ofiar i świadkowie przemocy domowej;
- 3) Społeczność lokalna;
- 4) Pracownicy służb społecznych (instytucji i organizacji);
- 5) Sprawcy przemocy.

5. Partnerzy:

- 1) Sąd Rejonowy;
- 2) Policja;
- 3) Szkoły;
- 4) Organizacje pozarządowe;
- 5) Kościoły, związki wyznaniowe;
- 6) Placówki służby zdrowia;
- 7) Poradnia Leczenia Uzależnień od Środków Psychoaktywnych;
- 8) Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych;
- 9) Zakład Karny.

Rozdział IX - UZALEŻNIENIA

Opis problemu, cele operacyjne oraz zadania do realizacji określone są w uchwalonych corocznie przez Radę Miejską programach - Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii.